

หลักสูตรอาชีพการจักสานเครื่องใช้จากไม้ไผ่ จำนวน 23 ชั่วโมง

ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอบ้านด่านลานหอย

☐ กลุ่มอาชีพเกษตรกรรม ☐ กลุ่มอาชีพอุตสาหกรรม ☐ กลุ่มอาชีพพาณิชยกรรมและบริการ

☒ กลุ่มอาชีพความคิดสร้างสรรค์ ☐ กลุ่มอาชีพช่างพื้นฐาน

ความเป็นมา

การจักสานจากไม้ไผ่มีทำกันมาตั้งแต่สมัยปู่ ย่า ตา ยาย โดยอาศัยไม้ไผ่ที่ขึ้นอยู่ทั่วไปในป่าเมืองไทยซึ่งมีอยู่ประมาณ 100 ชนิด แต่ที่นิยมนำมาจักสานกัน ได้แก่ ไม้ไผ่ใหญ่ ที่คนนิยมนำมาปลูกไว้รอบ ๆ หมู่บ้านเพื่อใช้หน่อเป็นอาหารและใช้ลำต้นมาดัดแปลงทำเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่จำเป็นภายในครอบครัวเช่น ตะกร้าชะลอม กระออม กระดัง ตะแกรง กระเชอ ลอบ ไซ กระติบข้าว หวด หรือมวนหนึ่งข้าว ครุ เป็นต้น เครื่องใช้ต่าง ๆ ที่กล่าวมา ข้างต้น ในสมัยก่อนนิยมทำใช้กันเองภายในครอบครัว ตามความจำเป็นของแต่ละท้องถิ่นและ การจักสานแต่ละอย่างมีกรรมวิธีที่แตกต่างกัน ยากบ้างง่ายบ้าง ดังนั้นแต่ละคนจึงมีความถนัดใน การทำไม่เหมือนกัน จึงได้เกิดมีการผลิต เพื่อแลกเปลี่ยนกันขึ้น พอมาช่วงหลัง ๆ ไม้ไผ่หายากขึ้น และคนมีงานมีรายได้ดีกว่าก็หันไปทำงานอย่างอื่นแทน จึงยังคงเหลืออยู่เพียงบางคนหรือบางกลุ่มเท่านั้นที่มีความถนัดทางจักสานเป็นพิเศษหันมายึดอาชีพทางการจักสานเป็นอาชีพหลัก บางคนก็ยึดเป็นอาชีพรองจากการทำไร่นาทำนา โดยอาศัยทำในเวลาว่าง ตอนเย็นหรือ กลางคืนที่กลับ จากไร่นาแล้ว เพื่อหารายได้มาจุนเจือครอบครัวอีกทางหนึ่ง การจักสานจากไม้ไผ่นั้นสามารถ นำมาดัดแปลงทำเครื่องใช้ได้หลายอย่าง ดังที่กล่าวมาแล้วสาเหตุสำคัญที่นิยมนำเอาไม้ไผ่มาจักสานก็เพราะว่าไม้ไผ่หาง่าย ไม้แปรรูปได้ง่ายมีความเหนียวสามารถจักเหลาแต่งได้หลายขนาด ง่ายแก่การตัดแต่ง ง่ายต่อการนำมาประกอบกันเป็นรูปทรงตามที่ต้องการจากความเป็นมาดังกล่าว ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอบ้านด่านลานหอย จึงได้นำภูมิปัญญาการจักสานไม้ไผ่มาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ เพื่อเรียนรู้และฝึกทักษะอาชีพ สามารถสร้างรายได้ให้กับประชาชน ซึ่งเป็นอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้และลดรายจ่ายให้แก่ครอบครัว และเป็นการนำทรัพยากรในพื้นที่มาใช้ประโยชน์ได้

หลักการของหลักสูตร

1. เป็นหลักสูตรที่ตอบสนองความต้องการการเรียนรู้ของประชาชนในเรื่องศิลปะการจักสานเครื่องใช้จากไม้ไผ่ เพื่อการประกอบอาชีพ
2. เป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจและทักษะรวมทั้งความคิดสร้างสรรค์ในการประดิษฐ์เครื่องใช้จากไม้ไผ่
3. เป็นหลักสูตรที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ส่งเสริมสนับสนุนและสืบทอดศิลปวัฒนธรรมของชาติ

จุดมุ่งหมาย

หลักสูตรนี้ให้ความรู้และประสบการณ์เพื่อให้ผู้จบหลักสูตรมีคุณลักษณะดังนี้

1. เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจและมีทักษะในการจัดทำศิลปะงานจักสาน
2. เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการอาชีพการจักสานเครื่องใช้จากไม้ไผ่
3. เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจตระหนักถึงการเป็นผู้ประกอบการที่ดี

กลุ่มเป้าหมาย

ประชาชนทั่วไป

ระยะเวลา

ระยะเวลาเรียนตลอดหลักสูตรอาชีพการจักสานเครื่องใช้จากไม้ไผ่ 23 ชั่วโมง แบ่งเป็น

ภาคทฤษฎี จำนวน 3 ชั่วโมง

ภาคปฏิบัติ จำนวน 20 ชั่วโมง

โครงสร้างหลักสูตร

ที่	เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	การจัด กระบวนการเรียนรู้	จำนวนชั่วโมง	
					ทฤษฎี	ปฏิบัติ
1	การเลือกวัสดุ อุปกรณ์และวิธีการจักสานเครื่องใช้จากไม้ไผ่	เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจเรื่อง การเลือกวัสดุ อุปกรณ์และวิธีการจักสาน	1.1 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการจักสาน 1.2 การเลือกวัสดุ อุปกรณ์ และไม้ไผ่ 1.3 การเตรียมวัสดุในการจักสาน	วิทยากรให้ความรู้เรื่อง 1. วิทยากรอธิบายให้ความรู้เรื่อง อุปกรณ์ที่ใช้ในการจักสาน 2. วิทยากรให้ความรู้เรื่อง การเลือกไม้ที่สามารถนำมาใช้จักสานได้ 3. วิทยากรให้ความรู้ในการเพิ่มมูลค่าให้ผลิตภัณฑ์และหลักการตลาดและการคำนวณต้นทุน ราคาในการจำหน่าย	1 ชม.	

ที่	เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	การจัด กระบวนการเรียนรู้	จำนวนชั่วโมง	
					ทฤษฎี	ปฏิบัติ
2	ทักษะการฝึกปฏิบัติการ จักสาน เครื่องใช้จากไม้ไผ่	1. ผู้เรียนสามารถบอกวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการจักสานเครื่องใช้จากไม้ไผ่ 2. ผู้เรียนสามารถอธิบายขั้นตอนการจักสานเครื่องใช้จากไม้ไผ่ได้ 3. ผู้เรียนสามารถทำการจักสานเครื่องใช้จากไม้ไผ่ได้	2.1 การออกแบบเครื่องใช้จากไม้ไผ่ 2.2 ขั้นตอนในการจักสานเครื่องใช้จากไม้ไผ่ - การเลือกไม้ไผ่สำหรับจักสาน - การชะลอม - การสานเรือ - การสานถาด - การสานพัด 2.3 รูปแบบการนำไม้ไผ่มาประยุกต์เป็นชิ้นงานอื่นๆได้ เช่นที่รองแก้ว	1. วิทยากรให้ ความรู้เกี่ยวกับวัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการจักสาน 2. วิทยากรอธิบายขั้นตอนการจักสานเครื่องใช้จากไม้ไผ่ 3. วิทยากรสาธิต และให้ผู้เรียนลงมือจักสานเครื่องใช้จากไม้ไผ่	1 ชม.	20 ชม.
3	การบริหารจัดการ ใน การประกอบอาชีพการจักสานเครื่องใช้จากไม้ไผ่	1.ผู้เรียนมีความรู้ การควบคุมคุณภาพการผลิต และพัฒนารูปแบบการจักสานเครื่องใช้จากไม้ไผ่ 2. ผู้เรียนสามารถการคิดต้นทุน - กำไรได้ 3. ผู้เรียนสามารถเลือกช่องทางการจัดจำหน่าย (เปิดขายออนไลน์ ขายส่ง ขายปลีก)	1. การควบคุมคุณภาพการผลิต และพัฒนารูปแบบการจักสานเครื่องใช้จากไม้ไผ่ 2. การคิดต้นทุน - กำไร 3. ช่องทางการจัดจำหน่าย (เปิดขายออนไลน์ ขายส่ง ขายปลีก)	1.ผู้เรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับวิทยากร และครู เรื่องการควบคุมคุณภาพการผลิต และพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์เรื่อง การคิดต้นทุน - กำไร 2.การนำสินค้าขายออนไลน์ในเพจ OOOO สกร.ระดับอำเภอ หรือ ศกร.ระดับตำบล หรือ ขายส่ง ขายปลีก	30 นาที	

ที่	เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	การจัด กระบวนการเรียนรู้	จำนวนชั่วโมง	
					ทฤษฎี	ปฏิบัติ
4	โครงการอาชีพการจักสานเครื่องใช้จากไม้ไผ่	ผู้เรียนสามารถเขียนโครงการการจักสานเครื่องใช้จากไม้ไผ่	การเขียนโครงการการจักสานเครื่องใช้จากไม้ไผ่	วิทยากรร่วมกับ ผู้เรียนลงมือปฏิบัติการเขียนโครงการจักสานเครื่องใช้จากไม้ไผ่ให้มีความเหมาะสมและ ถูกต้อง	30 นาที	

สื่อการเรียนรู้

1. วัสดุที่ใช้ในการฝึกปฏิบัติ
2. แผ่นพับ/ใบความรู้

การวัดผลและประเมินผล

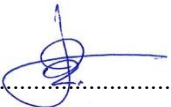
1. การสังเกต การสอบถาม
2. ผลงาน ชิ้นงาน

การจบหลักสูตร

1. มีเวลาเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 80
2. มีผลการประเมินผ่านตามเกณฑ์ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 60
3. มีผลงานที่มีคุณภาพเป็นไปตามเกณฑ์

การเทียบโอน

-

ลงชื่อ..........ผู้เสนอหลักสูตร
(นายบุญมี มากมูล)
ครูศูนย์การเรียนรู้

ลงชื่อ..........
(นางสาวอลิสา คำแก่นแก้ว)
หัวหน้างานการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาตนเอง

ลงชื่อ..........ผู้อนุมัติหลักสูตร
(นายกรกฤษ ชัยยังกูรวงค์)

ครู

รักษาการในตำแหน่ง ผู้อำนวยการ สกร.ระดับอำเภอบ้านด่านลานหอย